NAJLEPŠIA HUTA NÁŠHO KONTINENTU BOLA V MALEJ KLUKNAVSKEJ OSADE

Kluknava leží v Hornádskej kotline pod svahmi Čiernej hory.

Medené srdce Európy

Ak patríte k milovníkom histórie, k turistom či dokonca k lovcom duchov, KLUKNAVA v Hornádskej kotline je dedina, ktorú by ste pri potulkách spišskou krajinou rozhodne nemali obísť.

Rátajte s tým, že tam okrem šikovných ľudí môžete natrafiť aj na duchov a prízraky. Tvrdia to Kluknavčania a ich varovanie, vyslovené s veľavravným úsmevom, potvrdzujú aj povesti a mýty naháňajúce strach. Súčasťou miestnej ľudovej kultúry je napríklad príbeh o nepokojnom duchovi dievčiny, ktorý prebýva pri mohutnej kope veľkých roztrúsených balvanov a kameňov v severozápadnom svahu Roháčky, ktorá je so svojou nadmorskou výškou 1 028 metrov najvyšším vrchom pohoria Čierna hora. Turisti ho poznajú aj pod menom Talafúsov vrch. Toto pomenovanie dostal po hajtmanovi čes-

kých bratríkov Janovi Talafúsovi, ktorý tam rád chodil so svojimi druhmi na poľovačky, keď bol kapitánom neďalekého Richnavského hradu. Alebo sa môžete ocitnúť v chotári Kluknavy zoči-voči tajomnému čiernemu baranovi a za súmraku sa vraj priamo v dedine objavuje tajomný prízrak muža...

Do osady Štefanská Huta vedie unikátny drevený most z roku 1832.

Zo slávy ostalo torzo

Kluknava bola v stredoveku súčasťou panstva Richnavského hradu, o ktorého bezpečnosť sa okolo roku 1440 staral ako kapitán český bratrík Jan Talafús. „V auguste si pripomenieme na Dni Kluknavy 720. výročie prvej písomnej zmienky o našej dedine, ktorá vtedy, v roku Pána 1304, mala názov Plichnow. Dnešné pomenovanie po viacnásobných zmenách názvu obec dostala až v roku 1920, dva roky po rozpade monarchie. Kluknavu preslávilo hutníctvo, spracovanie železa, neskôr medi a ďalších kovov v jej osade Štefanská Huta. A treba povedať, že to bola vo svojej dobe špičková huta. Boli sme v tých časoch medené srdce Európy," načiera s hrdosťou v hlase do histórie obce jej starosta Radovan Zimmermann (43).

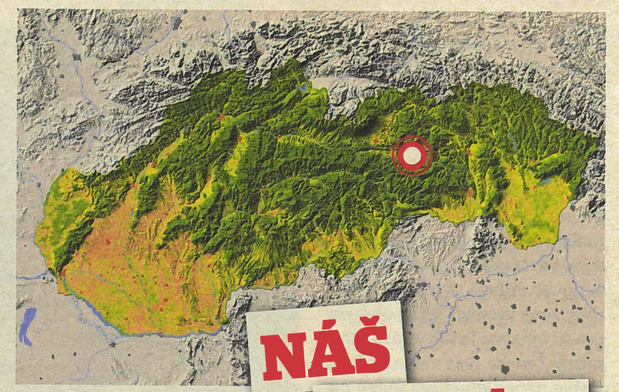

NÁŠ SERIÁL!

Všestranný starosta

Radovan Zimmermann je duša umelecká, starostov s umeleckým vzdelaním som veľa nestretol, neviem, či nie je jediný. V Spišskej Novej Vsi na drevárskej priemyslovke zvučného mena vyštudoval umelecký odbor dizajn nábytku, do tejto tvorby ho zasvätil akademický architekt Ján Kopnický. Na Prešovskej univerzite v ateliéri akademického maliara Martina Zbojana počas štúdia na katedre výtvarnej výchovy nadobro podľahol čaru olejomaľby.

„Mojím prvým obrazom, ktorý som namaľoval na zákazku, bola kópia obrazu od zakladateľa impresionizmu Clauda Moneta. Bolo to presne pred štvrťstoročím a odvtedy som vo svojom ateliéri vytvoril viac ako šesťsto obrazov, mojou preferovanou technikou je olejomaľba špachtľou. Najväčším ocenením mojej tvorby sú návraty milovníkov výtvarného umenia do môjho ateliéru a na výstavy, ale aj pozvania kolegov na plenéry," hovorí o svojej tvorbe výtvarník, ktorý vedie obecnú samosprávu v rodnej dedine prvé volebné obdobie.

Na výstave jeho obrazov som síce nikdy nebol, ale s jeho →

RADOVAN ZIMMERMANN vedie obec prvé volebné obdobie.

Kostol v centre dediny je zasvätený svätej Kataríne Alexandrijskej.

Bola to prvá huta v Európe, kde sa od roku 1889 vyrábalo striebro, meď a ortuť elektrolýzou. Hutu v chotári Kluknavy na brehu Hornádu postavili v polovici 19. storočia na 12-hektárovom rumovisku, kde kedysi stáli hámre. Dostala meno Štefan na počesť syna uhorského palatína. Po poklese ťažby kvalitných medených rúd huta ukončila výrobu medi v roku 1897.

„Žiaľ, areál huty Štefan čas premenil na ruiny, ktoré turistom nič neprezradia o jej niekdajšej sláve ani o špičkovej technológii výroby medi s unikátnou čistotou 99 percent. Z bývalého priemyselného areálu ostalo v osade len torzo, chvalabohu, že sa podarilo zachrániť aspoň 30-metrový drevený krytý most cez Hornád, ktorý je dnes vyhľadávanou turistickou atrakciou," konštatuje kluknavský starosta.

Z najmodernejšej huty v Európe ostalo len torzo.

Barokový kaštieľ si v dedine postavili Csákyovci na začiatku 18. storočia.

tvorbou som sa stretol v cirkevnom minimestečku Spišská Kapitula nad Spišským Podhradím. Pre biskupský úrad vytvoril malú galériu z portrétov biskupov a vikárov, ktorí viedli v 20. storočí Spišskú diecézu. „Bola to pre mňa veľká pocta, na sérii obrazov som pracoval tri roky. Po tejto náročnej práci som sa opäť venoval voľnej tvorbe, za dva roky som vytvoril sériu obrazov pre tri výstavy. Prvá výstava mala názov Ženská tvár v dynamickej farbe, na jej konci bol jeden obraz s tvárou ukrižovaného Ježiša vybraný na výstavu Arte Venezia 2022 v Benátkach. Po roku som na výstave nazvanej Salvator Mundi predstavil sériu pätnástich obrazov Ježiša, táto prezentácia má v mojej doterajšej tvorbe výnimočné miesto."

Deväť rokov sa Radovan Zimmermann venuje popri výtvarnej tvorbe včeláreniu. Donedávna bol dokonca obecným apiterapeutom, v záhrade národnej kultúrnej pamiatky Dom služobníctva obec postavila apidomček, ktorý je v prevádzke od jari do jesene. „V apidomčeku, v ktorom sú štyri úle a nad nimi dve lôžka, sa vďaka včielkam liečia rôzne ochorenia, využívajú ho predovšetkým ľudia s oslabeným imunitným systémom, tí, ktorí majú problémy s krvným tlakom, aj tí, ktorých trápia alergie, ekzémy, astma," vysvetľuje terapeutické pôsobenie včiel v apidomčeku všestranný starosta.

Kluknava je rodná dedina redaktorky Života ERIKY SZALAYOVEJ.

Na obecnom úrade mu teraz najviac času zaberá projekt oddychovej záhrady, ktorá bude súčasťou areálu Domu služobníctva. Je v ňom inštalovaná stála expozícia múzea obuvi. Do zbierky topánok prispeli mnohé známe osobnosti – Petra Vlhová, Miroslav Šatan, Jožo Ráž, Kamila Magálová, Mišo Hudák, Janko Lehotský. Múzeum vymyslela historička Uršula Ambrušová Tajkov, spisovateľ Slavomír Szabó a bývalý starosta Štefan Kováč.

Preferuje kvetový med

Tak ako starosta čaru včelárenia prepadol aj Stanislav Majerník (53). Lásku a obdiv k včelám zdedil po otcovi. Ten mu dodnes pomáha vo firme, ktorá ponúka všetko potrebné pre včelárov. „Spočiatku som včelárenie bral ako užitočnú záľubu, ale rokmi to prerástlo až do živobytia. Dnes mám v okolí Kluknavy rozložených 60 úľov, čo úľ, to jedna rodina. V sezóne ju tvorí až 50-tisíc včiel, s príchodom zimných mesiacov nastáva prirodzený úhyn, včelie rodiny sa scvrknú až na 15-tisíc včiel," hovorí známy spišský včelár, ktorý má svoju firmu uprostred obce v rodičovskom dome.

Kedysi v nej stolárčil, vyrábal okná, dvere, a keď ho do špiku kostí ovládlo včelárenie, zmenil aj výrobný program firmy. Otec vyrábal úle pre kamarátov a známych, pán Stanislav ich vyrába zo smrekového dreva vo veľkom. „Pamätám si aj lepšie časy, pred rokmi bolo včelárenie rozšírenejšie, teraz vidieť dosť veľký úpadok. Produkcii medu sa dnes venujú už len tí najskalnejší včelári. Mladí ľudia, ktorí žijú na dedinách, sa aj pokúšajú chovať včely, ale moja skúsenosť je taká, že väčšina to vydrží len jeden rok," s ľútosťou konštatuje sympatický včelár.

Včelárenie je podľa jeho slov tvrdá robota. V lete je vo včelnici pri svojich včielkach každý deň, má to k úľom jeden a pol kilometra, nesťažuje sa, berie to ako zdravotnú prechádzku. Vo svojom obchodíku predáva popri úľoch a pomôckach, ktoré potrebujú včelári, aj med. V ponuke dominujú kvetové medy z lúčnych kvetov, černíc, malín. „Najradšej mám jarný kvetový med, ktorý ako prvý stáčame v druhej polovici júna. Mám stálych zákazníkov, hoci do prvého tohtoročného medu ešte uplynú dva mesiace, už teraz si med objednávajú, niektorí berú aj štyridsať fliaš, aby zásobili celú rodinu," teší sa zo záujmu zákazníkov Stanislav Majerník, ktorý odbor včelárstvo študoval v škole v Banskej Bystrici.

Pozvánka na rozhľadňu

Predseda miestneho klubu turistov Peter Šmída (57) žije v dňoch po Veľkej noci prípravami na nultý ročník Kluknavskej stopy, ktorý sa uskutoční budúcu sobotu 13. apríla. „Pozývam všetkých turistov a milovníkov nádherných výhľadov na poldruhahodinovú túru z Kluknavy na novú vyhliadkovú vežu Green Point. Z veže sa môžu pokochať výhľadmi na Kráľovu hoľu, na vrchy Kloptaň, Dvoriská, Sľubicu, na Krompašský vrch. Ako odmenu za námahu ponúkneme turistom guláš, kto nepríde, zaváha," hovorí šéf miestneho turistického klubu.

Do materskej školy chodí takmer 60 detí.

Kluknava

Poloha: Košický kraj, okres Gelnica, región Spiš
Prvá písomná zmienka: 1304
Počet obyvateľov: 1 519
Nadmorská výška: 356 m

Pozdrav rodákom

Kluknava je rodná obec našej kolegyne Eriky Szalayovej. Dnes žije na opačnom konci Slovenska, ale rodné končiny stále nosí v duši. Svojim rodákom posiela slová, ktoré ich iste potešia: „V Kluknave som vyrastala, prežila kus života, životné šťastie som však našla na juhozápade Slovenska. Okrem toho, že sa teším z dcéry a manžela, mám to šťastie, že pracujem v časopise Život a píšem životné príbehy výnimočných ľudí. S rodinou bývame v dome v dedine blízko okresného mesta Galanta, ktorá však nie je ani zďaleka taká bohatá na prírodné krásy ako Kluknava. Dúfam, že moji terajší susedia sa za toto moje tvrdenie na mňa nebudú hnevať. To, že vyrastám vo výnimočnej dedine, som si uvedomila ako dieťa, keď som čítala knihu prešovského učiteľa Štefana Žarnaya Tajomstvo dračej steny. Kráčajúc cestou zo školy, dívajúc sa na kamennú stenu v lese nad dedinou, som premýšľala, aká je vlastne pravda. Áno, práve prírodná scenéria s atraktívnymi miestami na pešiu turistiku aj na cyklotúry je súčasťou tejto výnimočnej dediny."

„Katka, Adelka, Tonka, Adriana, Ivetka, Jaro, Braňo... Kluknava je predovšetkým moje detstvo, hry na ulici, v škole. Práve ostatné leto som svoju dcéru s dovolením terajšej riaditeľky zobrala do kluknavskej školy, aby som jej ukázala, kde sa formovala moja osobnosť. V čase môjho detstva v areáli školy mala svoj domov aj sučka čuvača Guľa. Počas veľkých prestávok sme jej my deti robili spoločnosť. A keď už píšem o škole, musím spomenúť učiteľov a učiteľky, na ktorých dodnes s láskou spomínam pre ich ľudský prístup k nám deťom. Práve vďaka nim som sa menej bála matematiky a oveľa viac som milovala slovenčinu. Keď dnes prichádzam do Kluknavy na občasné návštevy, teším sa z toho, ako napreduje. Nesmierne ma teší pohľad na zrekonštruovaný barokový kaštieľ, spomínam si, ako som tam v detstve každý piatok chodievala do knižnice, do ambulancie zubára či lekára. Lenže krásna historická pamiatka zo 16. storočia nedokázala vzdorovať času. Dnes je z nej dôstojný reprezentatívny prvok Kluknavy. Naozaj veľká poklona patrí novej majiteľke tejto krásnej historickej stavby. Nedávno som ako novinárka navštívila dediny v okrese Humenné, ktoré postihlo zemetrasenie. Trasúca sa zem im poškodila studne, majú preto problémy s pitnou vodou. Na Slovensku je viac ako štyristo dedín bez verejného vodovodu. Sčasti je medzi nimi aj krásna Kluknava, čakajú ju už len finálne etapy, aby v každom dome mohla tiecť kvalitná pitná voda. Držím palce všetkým, ktorí tam žijú, aby aj vďaka vode bol život v Kluknave príjemný, kvalitný, plnohodnotný a krásny," posiela emotívny odkaz svojim rodákom reportérka Života.

TEXT A FOTO: PETER LIČÁK

STANISLAV MAJERNÍK vyrába úle zo smrekového dreva.

PETER ŠMÍDA je vyučený hodinár, ale remeslu sa už nevenuje.